СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ КРИПТОВАЛЮТ

О. О. ВОРОНІНА, канд. екон. наук, доц.,
доц. кафедри економічної теорії та міжнародної економіки
Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, м. Харків

Посилення та поглиблення процесів глобалізації сприяє тому що національні економіки різних країн стають досить чутливими до світових, державних, регіональних політичних та економічних криз. Перш за все, такі кризи негативно впливають на волатильність фінансового ринку, призводять до знецінення національних валют і як наслідок до погіршення інших макроекономічних показників, що в цілому знижує ступінь довіри до діючої системи світового порядку та існуючих сучасних засобів регулювання економіки.

Фінансово-економічна криза 2007-2009 рр. стала відправною точкою появи першої криптовалюти – біткоїн, як спроба створити новий інструмент збереження та накопичення грошового капіталу, що буде здатний в майбутньому уникнути або звести до мінімуму наслідки дестабілізаційних процесів.

Криптовалюта – це вид цифрового знаку (токена), що засвідчує зобов'язальні та інші права, які відображаються у вигляді запису в реєстрі блоків транзакцій (блокчейні), яка вибудувана на основі заданих алгоритмів в розподіленої базі даних, як послідовність взаємопов'язаних блоків з інформацією про вчинені в такій системі операції і приймається як засіб обміну і (або) одиниці обліку і (або) засоби зберігання (накопичення) вартості.

Вона ґрунтується і працює на методах криптографії і має децентралізований випуск і облік. Всі дані про рух валюти не кодуються і є загальнодоступними. Щоб зберегти незмінність бази ланцюжка блоків транзакцій, задіяні елементи криптографії. Головною відмінною рисою криптовалюти є відсутність будь-якого як зовнішніх, так і внутрішніх контролерів. У зв'язку з цим державні органи, такі як податкова служба, суди а також банки не можуть контролювати процес звернення цих валют, а також суб'єктів, що здійснюють платежі. Проходження платежів у криптовалюта є незворотнім процесом. Сутність і економічний зміст технології блокчейн дає змогу виділити наступні властивості криптовалюти:

- децентралізований характер створення платіжної одиниці (може бути і централізованим);
- неможливість відкликання платежу;
- анонімність суб'єктів розрахунків поряд з тим, що самі угоди публічні для всіх;
- високий ступінь мобільності, подільності і довговічності;
- неможливість підробки і крадіжки самої платіжної одиниці (не стосується електронних гаманців).

Децентралізованість і анонімність платежів на перших етапах розвитку ринку криптовалют були головними недоліками кріптовалютних операцій, що створюють сприятливі умови для шахрайських дій і нелегальної торгівлі. Однак до 2014 року ситуація на кріптовалютном ринку в цілому стабілізувалася, що було пов'язано з поступовим зміцненням курсу біткоїни і інших криптовалюта, а також з переходом до централізації і регулювання ринку. Зокрема, створення спеціальних майданчиків ICO, IEO, які дозволили за допомогою краудфандінгу акумулювати фінансові кошти на стартапи протягом максимально короткого часу, а також прийшло регулювання з боку структур, що вибудовують більш-менш певний вектор розвитку. Зокрема, в ряді країн Євросоюзу вже запроваджується оподаткування кріптовалютних операцій. Дуже велика підтримка кріптовалютному ринку виявляється в Японії, Південній Кореї і в Сінгапурі.

Сьогодні нараховується приблизно 50 різних видів криптовалют, рейтинг яких постійно оновлюється в режимі онлайн на різних платформах. На сьогоднішній момент очолюють рейтинг такі криптовалюти: Bitcoin, Ethereum, Binance Coin, XRP, Tether. Саме ці валюти найбільш затребувані серед трейдерів і кріптоінвесторів завдяки постійному зростанню курсу, своєю високою ліквідності і перспективам подальшого розвитку.

Головною проблемою використання цифрових грошей є визначення їхньої вартості, оскільки однією з ключових характеристик грошей, є їх цінність. Цінність фіатних грошей формувалася історично з моменту їх появи та наступної прив'язки до золотого стандарту і закінчуючи гарантіями країн-емітентів. Роль і статус держави багато в чому визначають довіру і цінність фіатних грошей на сучасному етапі. Цінність цифрових грошей не може бути виміряна стандартними підходами, які застосовуються до аналізу фіатних грошей, вона не забезпечена реальними активами, і не гарантована державою. Її цінність визначається виходячи з індивідуального сприйняття, обмеженим обсягом випуску і від того, як вона оцінюється іншими членами суспільства. З іншого боку цифрові гроші складно «передрукувати» і тим самим викликати інфляцію, адміністративно обмежити або заборонити використання і проведення операцій з криптовалютою, що може забезпечити їм стабільну вартість у часі, на відміну від фіатних коштів, які з часом, під впливом інфляції, її втрачають.

Також перспектива подальшого розвитку и використання цифрових грошей підкріплюється тим фактом, що Федеральна резервна система США оголосила про створення власної криптовалюти – федкоін. Вона відома під терміном CBDC (Central Bank Digital Currency) – цифрова валюта центрального банку. Також ряд крупних регуляторів оголосили про плани створення таких грошей, зокрема, Народний Банк Китаю і ЄЦБ.

Деякі компанії починають експериментально допускати оплату своїх товарів і послуг криптовалюта, окремі країни створюють правові рамки для звернення криптовалюта на своїй території (юрисдикції).

Але сьогодні, безперечно, ринок криптовалют набирає все більшої популярності перш за все за рахунок жвавого інтересу з боку активних

трейдерів як напрямок інвестування, елементу диверсифікації інвестиційних портфелів та, в силу своєї високої волатильності, отримання спекулятивного прибутку.

Таким чином, криптовалюти нарощують свій функціонал і практичне застосування як повноцінні класичні гроші, вони набувають широких функцій засобу обігу, платежу і нагромадження, оскільки вони приймаються в оплату та показують активне зростання інвестування.

Сьогодні саме з використанням блокчейн в цілому і криптовалюти зокрема багато експертів пов’язують глобальні зміни в устрої архітектури світової економіки, оскільки за допомогою блокчейн можуть істотно змінитися відносини «держава-бізнес», «бізнес-бізнес», «населення-держава», так як проведення та посвідчення операцій можна проводити без участі третіх осіб (держави, банків, інших посередників), результатами яких будуть довіряти більшість суб'єктів економіки. З іншого боку, криптовалюту можна розглядати як джерело економічного зростання для країн-членів в новій цифровій економіці, оскільки вона дозволить перейти до максимально безготівковій формі зберігання і розрахунків, виробляти угоди з мінімальними витратами, підвищити швидкість, зручність і ступінь надійності здійснення розрахунків і платежів, позбутися від впливу третьої сторони на їх здійснення.